

Bijlage bij AB-voorstel: reactie waterschap Vechtstromen op de 90%-versie ROS Twente

Onderwerp	In te brengen aandachtspunten bij de 90%-versie ROS Twente
Zaaknummer	0000126214
Portefeuillehouder	E. Hemmers-Markerink
Datum	Juni 2026

Inleiding

Waterschap Vechtstromen heeft als partner actief bijgedragen aan de totstandkoming van de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente). De kracht van de regio, de ambities, de principes en de uiteindelijke visie en afspraken worden onderschreven. Water is in alle verschijningsvormen opgenomen als randvoorwaarde voor verstedelijking. Vechtstromen heeft zijn bijdrage in de governance kunnen leveren en is tevreden over de samenwerking.

Met het oog op de doorontwikkeling van de 90%-versie naar de definitieve 100%-versie geeft waterschap Vechtstromen de volgende reactie (tien aandachtspunten) mee.

Aandachtspunten**1. De WaBOS-kaart herkenbaar opnemen in de integrale kaarten**

Opmerking: De Geschiktheidskaart Water en Bodem van Vechtstromen is als onderlegger gebruikt voor de integrale kaarten in de ROS, maar is daarin niet herkenbaar terug te vinden. De kaart is in paragraaf 5.5 opgenomen, maar hoort thuis in paragraaf 3.6 (water, bodem en klimaatadaptatie, aanpak bij de bron). De WaBOS-kaart laat immers zien welke locaties de minste wateropgaven opleveren bij ruimtelijke ontwikkeling; dat is een sturend gegeven voor de locatiekeuze, niet een uitwerking achteraf.

Verzoek: Neem de WaBOS-kaart herkenbaar en vindbaar op in de integrale kaarten van de ROS, in ieder geval in paragraaf 3.6, zodat voor alle gebruikers inzichtelijk is welk ruimtelijk kader vanuit water en bodem is ingebracht en waar op basis van het watersysteem wel en niet gebouwd kan worden.

2. Water en bodem als eerste conditie voor 'de juiste plek'

Opmerking: Op bladzijde 21 wordt woningbouw op de juiste plek gekoppeld aan 'de juiste doelgroep met koppeling met mobiliteit'. Het waterschap onderkent het belang van mobiliteit en infrastructurele netwerken, maar is van mening dat het water- en bodemsysteem de eerste conditie voor 'de juiste plek' moet zijn. Dit sluit bovendien aan bij het zevende verstedelijkingsprincipe, dat stelt dat 'het natuurlijk systeem (bodem en water) de basis vormt voor de ruimtelijke keuzes'.

Verzoek: Breng de volgorde in lijn met dit principe: benoem water en bodem expliciet als eerste conditie bij de omschrijving van 'de juiste plek', vóór mobiliteit.

3. Koppeling tempo schaa sprong aan drinkwaterbeschikbaarheid

Opmerking: De 90%-versie ROS benoemt terecht dat drinkwaterbeschikbaarheid randvoorwaardelijk is en dat het tempo van woningbouw en economische ontwikkeling gerelateerd is aan de beschikbare drink- en proceswatercapaciteit. Het waterschap onderschrijft dit. Een aanscherping is echter op zijn plaats: de ROS

verwijst op bladzijde 26 naar de afhankelijkheid van het IJsselmeer, maar de relevante term is het bredere 'hoofdwatersysteem'. Zoetweraanvoer verloopt via meer schakels - waaronder het Twentekanaal, dat in droge perioden onder druk staat - en is niet beperkt tot de IJsselmeer-afhankelijkheid alleen.

Verzoek: Vervang de verwijzing naar het IJsselmeer door de bredere term 'hoofdwatersysteem', zodat de tekst recht doet aan de volledige aanvoerroute van zoetwater naar Twente. Daarbij benadrukt Vechtstromen ook dat het zijn doel is de afhankelijkheid van het Twentekanaal op termijn te verminderen door het eigen regionale watersysteem klimaatrobuust te versterken, in lijn met de opgaven in paragraaf 3.5 en 3.6.

4. Waterbesparing en hergebruik als harde randvoorwaarde

Opmerking: Waterbesparing en hergebruik van alternatieve waterbronnen worden in de ROS genoemd, maar als wenselijke innovatie gepositioneerd. Het waterschap is van mening dat zij als harde randvoorwaarde voor verdere groei moeten gelden, zowel bij wonen als bij bedrijvigheid. Het concept Water Zuinig Bouwen is hiervan een concreet voorbeeld dat het waterschap bestuurlijk heeft onderschreven. Daarbij geldt dat inzet op besparing alleen onvoldoende is voor de ambities in de strategie: ook extra aanvoer van zoetwater is noodzakelijk. Besparing en extra toevoer vormen een twee-eenheid.

Verzoek: Positioneer waterbesparing en hergebruik als harde randvoorwaarde voor groei, niet als wenselijke innovatie, en benoem expliciet dat besparing en extra toevoer samen de basis vormen voor een systemische omslag: geen van beide is voldoende op zichzelf.

5. Het zevende verstedelijkingsprincipe aanvullen met klimaatbestendigheid

Opmerking: Het zevende verstedelijkingsprincipe, 'pak opgaven aan bij de bron', wordt door het waterschap onderschreven. Het principe richt zich op het voorkomen van opgaven door goede locatiekeuze en inrichting. Wat ontbreekt is de expliciete opgave om ook de bestaande en nieuwe bebouwing voor te bereiden op de klimaatverandering die nu al gaande is: de toenemende hitte, droogte en hoosbuien vragen om een inrichting die daar nu al op inspeelt.

Verzoek: Vul het zevende verstedelijkingsprincipe aan met de opgave klimaatbestendigheid: zorg voor een inrichting die goed omgaat met de hitte, droogte en hoosbuien van nú.

6. Steun voor verdiepend onderzoek naar wateropgaven in stroomgebiedperspectief

Opmerking: De 90%-ROS agendeert op bladzijde 61 een verdiepend onderzoek naar de wateropgaven rondom de schaalsprong vanuit het perspectief van het stroomgebied van de Vecht. Waterschap Vechtstromen onderschrijft dit en wil het belang ervan accentueren. Twente is geen eiland: in het stroomgebied van de Vecht verstedelijken ook regio Zwolle, Zuidoost-Drenthe en het aangrenzende Duitse deel van het stroomgebied. De wisselwerking tussen deze ontwikkelingen (via het watersysteem) is nu nog onvoldoende inzichtelijk, maar kan consequenties hebben voor de ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden in Twente. Dit vraagt om een stroomgebiedbrede blik, ook bij de uitwerking van de drinkwater- en proceswater-opgave.

Verzoek: Zet het geagendeerde verdiepende onderzoek voortvarend in gang en zorg dat het stroomgebied van de Vecht (inclusief de grensoverschrijdende dimensie) integraal onderdeel is van de onderzoeksopzet.

7. Aandacht voor beheerlasten en flexibiliteit in de uitvoering

Opmerking: De ROS is een strategie met een lange tijdshorizon. Twee aspecten verdienen in de verdiepingsafspraken meer aandacht. Ten eerste de beheerlasten: ruimtelijke keuzes die nu worden gemaakt, bepalen mede welke onderhouds- en beheerverplichtingen in de toekomst ontstaan. Het voorkomen van afwenteling van kosten naar toekomstige generaties is een gedeeld belang van alle

partners, ook van het waterschap als beheerder van het watersysteem. Ten tweede de flexibiliteit: de strategie hoeft niet in één beweging naar 100% gerealiseerd te worden. Context verandert, en de verdiepingsafspraken mogen daarvoor ruimte bieden, bijvoorbeeld door te werken met tijdelijke bestemmingen of gefaseerde ontwikkeling.

Verzoek: Neem in de verstedelijkingsafspraken een wegingskader op voor beheerlasten op de lange termijn, en bied expliciet ruimte voor flexibiliteit in de uitvoering, zodat de strategie ook bij veranderende omstandigheden houdbaar blijft. In de uitwerking van verstedelijkingslocaties verzoekt Vechtstromen verder expliciet ruimte te reserveren voor waterretentie en -berging in de gebieden zelf, zodat water- en klimaatopgaven niet worden afgewenteld op het omliggende buitengebied.

8. Solidariteit in planvorming en betaling

Opmerking: In de uitvoeringsparagraaf van de ROS (paragraaf 6.5, p. 61) wordt toegelicht dat de schaalsprong vraagt om een uitvoerings- en investeringsagenda waarin partijen gezamenlijk optrekken. Het bestuur van Vechtstromen benadrukt dat water- en klimaatadaptatiemaatregelen zoveel mogelijk dienen te worden belegd bij de ontwikkelingen die de kosten veroorzaken, bijvoorbeeld via grond- en gebiedsexploitaties. Daarmee wordt voorkomen dat de rekening voor die maatregelen eenzijdig bij de waterschapsbelastingbetaler terechtkomt, terwijl de baten vooral bij nieuwe verstedelijkingsprojecten liggen.

Verzoek: Neem in de overkoepelende verstedelijkingsafspraken (paragraaf 6.1) en de uitvoeringsparagraaf (paragraaf 6.5) op dat bij de schaalsprong wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling van watergerelateerde kosten:

- water- en klimaatmaatregelen worden zoveel mogelijk opgenomen in grond- en gebiedsexploitaties;
- profijthebbers dragen evenredig bij aan de benodigde investeringen in het watersysteem.

9. Governance: borgen dat de strategie tot uitvoering komt

Opmerking: De ROS schetst een ambitieus toekomstperspectief voor de regio. De realisatie daarvan staat of valt met de bestuurlijke bereidheid van alle partners om de strategie daadwerkelijk als grondslag te gebruiken voor hun eigen ruimtelijk beleid. Dit is niet vanzelfsprekend: eerdere regionale strategische documenten hebben niet altijd de doorvertaling naar uitvoering gevonden. Het waterschap acht het zinvol dat in de verdiepingsafspraken ook aandacht komt voor de governancevraag: hoe richten partijen de samenwerking in om de strategie levend te houden en te verankeren in de eigen beleidsinstrumenten?

Verzoek: Neem in de verdiepingsafspraken expliciet op hoe te verkennen dat de bestuurlijke samenwerking wordt ingericht om de doorvertaling van de strategie naar de eigen beleidsinstrumenten van de partners te borgen en hoe partijen elkaar hierop aanspreken.

10. Structurele positie van Vechtstromen in governance van de uitvoeringsfase

Opmerking: De ROS onderstreept het belang van samenwerking tussen Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen bij de uitvoering (paragraaf 1.4 en 6.5). Het bestuur van Vechtstromen geeft aan dat het ook in de uitvoeringsfase als gelijkwaardige partner vanaf de start betrokken moet zijn bij gebiedsontwikkelingen en de programmering van uitvoerings- en investeringsagenda's. Alleen dan kan het principe "water en bodem sturend" als randvoorwaarde voor ontwikkelingen ook in de vervolgfase waar worden gemaakt.

Verzoek: Leg in de ROS vast dat waterschap Vechtstromen in de uitvoeringsfase structureel en vanaf de start participeert in:

- de regionale governance rondom de uitvoering van de schaa sprong;
- de uitwerking van verstedelijkingslocaties en de bijbehorende uitvoerings- en investeringsagenda's.

Ter afsluiting

Bovenstaande acht punten vormen de reactie van waterschap Vechtstromen op de 90%-versie. Ze zijn gericht op versterking van de borging van water en bodem in kaartbeelden en uitvoeringsparagrafen, op een scherpere positionering van randvoorwaarden en op twee bredere aandachtspunten (stroomgebied en governance) die bepalen of de ambitie van de strategie ook in de praktijk wordt waargemaakt.

Als laatste vraagt Vechtstromen nog aandacht voor de tekstkwaliteit van de 100%-versie. De veelheid aan partijen die inbreng heeft geleverd, heeft op enkele plekken geleid tot onnauwkeurigheden in het taalgebruik en de aansluiting tussen tekstdelen. Het waterschap verzoekt de tekst bij de doorvertaling naar de 100%-versie redactioneel te polijsten, zodat het document scherp en eenduidig is.